

คู่มือปฏิบัติงานควบคุมภายใน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

หน่วยตรวจสอบภายใน เทศบาลตำบลหนองบัว

อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น

คำนำ

คู่มือปฏิบัติงานควบคุมภายในประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางที่จะให้
หน่วยงานบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในด้านในด้านหนึ่งหรือหลายด้านได้แก่ด้านการดำเนินงานด้านการ
รายงานและด้านการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับและยังเป็นส่วนหนึ่งที่แทรกอยู่ในการปฏิบัติงาน
ตามปกติของหน่วยงานการควบคุมภายในเป็นสิ่งที่ต้องกระทำอย่างเป็นขั้นตอนและต่อเนื่องภายใต้มาตรฐาน
การควบคุมภายในของเทศบาลตำบลหนองบัว

นางกมลลักษณ์ มงคลเสาวณิต

หน่วยตรวจสอบภายใน เทศบาลตำบลหนองบัว

กันยายน ๒๕๖๗

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทนำ	๑ - ๓
บทที่ ๑ หลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายใน	๔ - ๙
บทที่ ๒ การปฏิบัติงานควบคุมภายใน	๑๐ - ๑๔
• ขั้นตอนปฏิบัติงานด้านการควบคุมภายใน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗	๑๕
เทศบาลตำบลหนองบัว	
ภาคผนวก	
• ขอกฎหมายระเบียบหนังสือสั่งการและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	๑๖ - ๑๙

บทนำ

การควบคุมภายใน คือ กระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้กำกับดูแลหัวหน้าหน่วยงานฝ่ายบริหารและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐจัดให้มีขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐจะบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงานด้านการรายงานและด้านการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับ

ความเสี่ยง คือ ความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ในเหตุการณ์หนึ่งอาจเกิดขึ้น และเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์

ผู้กำกับดูแล คือ บุคคล หรือ คณะบุคคล ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแล หรือบังคับบัญชาของหน่วยงานของรัฐ

หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ คือ ผู้บริหารสูงสุดของหน่วยงานของรัฐ

ฝ่ายบริหาร คือ ผู้บริหารทุกระดับของหน่วยงานของรัฐ

ผู้ตรวจสอบภายใน คือ ผู้ดำรงตำแหน่งผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน หรือดำรงตำแหน่งอื่นที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงานของรัฐ

วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน

๑. ด้านการดำเนินงาน มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงาน รวมถึงการบรรลุเป้าหมายด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรการดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาด ตลอดจนความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลือง หรือการทุจริตในหน่วยงาน
๒. ด้านการรายงาน เกี่ยวกับรายงานทางการเงินและไม่ใช้การเงิน ที่ใช้ภายในหรือภายนอกหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการรายงานที่เชื่อถือได้ ทันเวลา โปร่งใส หรือข้อกำหนดอื่นของทางราชการ

๓. ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน รวมทั้งข้อกำหนดของของทางราชการที่จะต้อง ถูกต้องเท่านั้น

องค์ประกอบของมาตรฐานการควบคุมภายใน

๑. สภาพแวดล้อมการควบคุม ประกอบด้วย ๕ หลักการดังนี้

- ๑.๑ ยึดมั่นในคุณค่าของความซื่อตรงและจริยธรรม
- ๑.๒ แสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและมีหน้าที่กำกับดูแลให้มีการพัฒนา หรือปรับปรุงการควบคุมภายใน รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมภายใน
- ๑.๓ หัวหน้าหน่วยงานให้มีโครงสร้างองค์กร สายการบังคับบัญชา อำนาจหน้าที่และความ รับผิดชอบที่เหมาะสมในการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐภายใต้การกำกับดูแลของผู้กำกับดูแล
- ๑.๔ หน่วยงานแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการสร้างแรงจูงใจ พัฒนาและรักษา บุคลากรที่มี ความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ

๒. การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย ๔ หลักการดังนี้

- ๒.๑ ระบุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ องค์กรไว้อย่างชัดเจนที่จะสามารถระบุและประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์
- ๒.๒ ระบุความเสี่ยงที่มีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายใน อย่างครอบคลุมทั้ง หน่วยงานของรัฐและวิเคราะห์ความเสี่ยงเพื่อกำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยงนั้น
- ๒.๓ พิจารณาโอกาสที่อาจเกิดการทุจริตเพื่อประกอบการประเมินความเสี่ยงที่ส่งผลต่อการ บรรลุวัตถุประสงค์
- ๒.๔ ระบุและประเมินการเปลี่ยนแปลงที่อาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อระบบ การ ควบคุมภายใน

๓. กิจกรรมการควบคุม ประกอบด้วย ๓ หลักการดังนี้

- ๓.๑ ระบุและพัฒนากิจกรรมการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงในการบรรลุวัตถุประสงค์ให้อยู่ใน ระดับที่ยอมรับได้

๓.๒ ระบุและพัฒนากิจกรรมการควบคุมทั่วไปด้านเทคโนโลยี เพื่อสนับสนุน การบรรลุ
วัตถุประสงค์

๓.๓ จัดให้มีกิจกรรมการควบคุม โดยกำหนดไว้นโยบาย ประกอบด้วยผลสำเร็จ ที่คาดหวังและ
ขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง

๔. สารสนเทศและการสื่อสาร ประกอบด้วย ๓ หลักการดังนี้

๔.๑ จัดทำหรือจัดหาใช้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ เพื่อสนับสนุนให้มีการปฏิบัติการ
ควบคุมภายในที่กำหนด

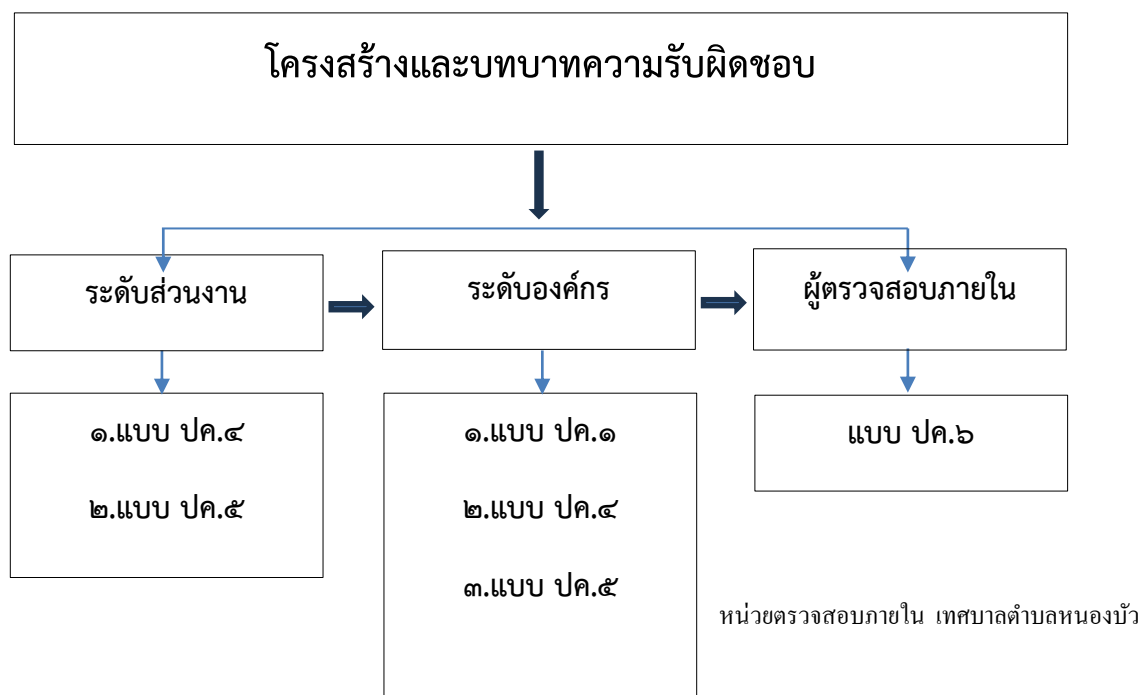
๔.๒ มีการสื่อสารภายในเกี่ยวกับสารสนเทศ รวมถึงวัตถุประสงค์และความรับผิดชอบที่มีต่อการ
ควบคุมภายใน ซึ่งมีความจำเป็นในการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่กำหนด

๔.๓ มีการสื่อสารกับบุคคลภายนอกเกี่ยวกับเรื่องที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติตามการควบคุม
ภายในที่กำหนด

๕. กิจกรรม การติดตามผล ประกอบด้วย ๒ หลักการดังนี้

๕.๑ ระบุพัฒนาและดำเนินการผลระหว่างการทำงาน และหรือ การประเมินผลเป็นรายครั้ง
ตามที่กำหนด เพื่อให้การปฏิบัติงานการประเมินผลเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการปฏิบัติตามองค์ประกอบของการ
ควบคุมภายใน

๕.๒ ประเมินผลและสื่อสารข้อบกพร่อง หรือจุดอ่อนของการควบคุมภายในอย่างทันเวลาต่อ
ฝ่ายบริหารและผู้กำกับดูแล เพื่อให้ผู้รับผิดชอบสามารถสั่งการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม

บทที่ ๑

หลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายใน

หลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายใน

๑. คณะกรรมการที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการประเมินผล หรือคำสั่งแต่งตั้งในองค์กรนั้นๆ
๒. ให้หน่วยงานจัดจางระบบการควบคุมภายในโดยใช้มาตรฐานการควบคุมภายในสำหรับ หน่วยงานของ รัฐที่กระทรวงการคลังกำหนดเป็นแนวทางในการจัดจางระบบการควบคุมภายในให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ของการ ควบคุมภายใน
๓. ให้มีการประเมินการควบคุมภายในอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง
๔. ให้ฝ่ายบริหารแผนก/สำนัก/กองเป็นผู้รับผิดชอบในการดูแลให้มีการนำมาตรฐานการ ควบคุมภายใน สำหรับหน่วยงานของรัฐที่กระทรวงการคลังกำหนดใช้เป็นแนวทางในการจัดจางระบบการ ควบคุมภายในและ ประเมินผลการควบคุมภายใน
๕. จัดทำรายงานการประเมินผลการควบคุมภายในกับหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้องค์ประกอบ และคุณสมบัติของคณะกรรมการ ให้เป็นไปตามที่หน่วยงานรัฐกำหนด
๖. รายงานการจัดจางระบบการควบคุมภายในระดับหน่วยงาน
๗. จัดส่งรายงานควบคุมภายในระดับหน่วยงานให้ผู้กำกับดูแลภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่จัดจางระบบแล้ว เสร็จ
๘. ให้คณะกรรมการจัดทำรายงานการประเมินผลการควบคุมภายในระดับหน่วยงาน
๙. เสนอรายงานประเมินผลการควบคุมภายในระดับหน่วยงานต่อหัวหน้างานของรัฐเพื่อ พิจารณาลงนาม และจัดส่งให้ผู้กำกับดูแลและกระทรวงเจ้าสังกัดภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ หรือสิ้นปีปฏิทิน (แล้วแต่กรณี)

๑๐. ดำเนินการรวบรวมและสรุปรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน จัดทำรายงานการประเมินผลการควบคุมภายในระดับกระทรวง และส่งให้กระทรวงการคลัง ภายใน ๑๕๐ วัน นับแต่วันสิ้นปี งบประมาณหรือสิ้นปีปฏิทินแล้วแต่กรณี

๑๑. ผู้กำกับดูแลใช้ข้อมูลรายงานการประเมินผลการควบคุมภายในเพื่อเป็นเครื่องมือ สนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐสามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

๑๒. กรมบัญชีกลางเป็นผู้กำหนดคู่มือหรือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมภายในให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ

๑๓. ในกรณีกระทรวงการคลังขอให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการชี้แจงและหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในให้หน่วยงานของรัฐดังกล่าวต้องชี้แจงหรือให้ข้อมูลเพิ่มเติมภายใน ระยะเวลาที่กระทรวงการคลังกำหนด

๑๔. กรณีหน่วยงานของรัฐไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับ หน่วยงานของรัฐที่กระทรวงการคลังกำหนดได้ให้ขอทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง

แบบรายงานการจัดวางระบบการควบคุมภายใน

๑. หนังสือรับรองการจัดวางระบบการควบคุมภายใน (แบบ วค.๑) สำหรับหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นใหม่หรือปรับโครงสร้างใหม่

แบบ วค.๑

-ตัวอย่าง-

หนังสือรับรองการจัดวางระบบการควบคุมภายใน

เรียน(๑).....ระบุตำแหน่งผู้กำกับดูแล/ปลัดกระทรวงเจ้าสังกัด

ชื่อหน่วยงาน(๒).....ได้จัดตั้งขึ้นใหม่(หรือได้ปรับโครงสร้างใหม่)

ตาม(๓).....เมื่อวันที่(๔).....เดือน.....พ.ศ.....

และได้จัดวางระบบการควบคุมภายในแล้วเสร็จ เมื่อวันที่(๕).....เดือน.....พ.ศ.....

ตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงาน

ของรัฐพ.ศ.๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่า ภารกิจของหน่วยงานจะบรรลุ

วัตถุประสงค์ของการควบคุมภายใน ด้านการดำเนินงานที่มีประสิทธิผลประสิทธิภาพ ด้านการรายงานที่เกี่ยวกับ

การเงิน และไม่ใช้การเงินที่เชื่อถือได้ ทุนเวลา และโปร่งใส ด้านการปฏิบัติ

๒. รายงานการจัดวางระบบการควบคุมภายใน (แบบ วก.๒) สำหรับหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้นใหม่หรือ
 ปรับโครงสร้างใหม่ เพื่อระบุภารกิจ/กิจกรรม/งานสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ความเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อการบรรลุ
 วัตถุประสงค์กิจกรรมการควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยงและหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แบบ วก.๒				
-ตัวอย่าง- (๑.)..... รายงานการจัดวางระบบควบคุมภายใน ระยะเวลาตั้งแต่(๒).....ถึง.....				
(๓)ภารกิจตามกฎหมายที่จัดตั้ง หน่วยงานของรัฐหรือภารกิจตาม แผนการดำเนินงานหรือภารกิจอื่นๆ ที่สำคัญของหน่วยงานของรัฐ/ วัตถุประสงค์	(๔)สภาพแวดล้อม การควบคุม	(๕)ความ เสี่ยงที่สำคัญ	(๖)กิจกรรม การควบคุม ที่สำคัญ	(๗)หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ
ลายมือชื่อ(๘)..... ตำแหน่ง(๙)..... วันที่(๑๐).....เดือน.....พ.ศ.....				

๓. รายงานการประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายใน (แบบ ปค.๔)

แบบ ปค.๔

-ตัวอย่าง-

(๑.).....

รายงานการประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายใน

สำหรับระยะเวลาดำเนินงานสิ้นสุด(๒).....

(๓) องค์ประกอบของการควบคุมภายใน	(๔) ผลการประเมิน/ข้อสรุป
๑.สภาพแวดล้อมการควบคุม.....	
๒.การประเมินความเสี่ยง.....	
๓.กิจกรรมการควบคุม.....	
๔.สารสนเทศและการสื่อสาร.....	
๕.กิจกรรมการติดตามผล.....	

ผลการประเมินโดยรวม(๕).....
.....

ลายมือชื่อ(๖).....

ตำแหน่ง(๗).....

วันที่(๘).....เดือน.....พ.ศ.....

๔. รายงานการประเมินผลองค์ประกอบของการควบคุมภายใน (แบบ ปค.๕)

แบบ ปค.๕

-ตัวอย่าง-

(๑.).....

รายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน

สำหรับระยะเวลาดำเนินงานสิ้นสุด(๒).....

(๓)ภารกิจตาม กฎหมายที่จัดตั้ง หน่วยงานของรัฐหรือ ภารกิจตามแผนการ ดำเนินการหรือภารกิจ อื่นๆ ที่สำคัญของ หน่วยงานของรัฐ/ วัตถุประสงค์	(๔)ความ เสี่ยง	(๕)การควบคุม ภายใน	(๖)การ ประเมิน ผลการ ควบคุม	(๗)ความ เสี่ยง	(๘)การ ปรับปรุง การควบคุม ภายใน	(๙)หน่วยงานที่ รับผิดชอบ/ กำหนดเสร็จ
--	-------------------	-----------------------	--------------------------------------	-------------------	--	--

ลายมือชื่อ(๑๐).....

ตำแหน่ง(๑๑).....

วันที่(๑๒).....เดือน.....พ.ศ.....

๕. รายงานผลการสอบทานการประเมินผลการควบคุมภายในของผู้ตรวจสอบภายใน (แบบ ปค.๖)

แบบ ปค.๖

-ตัวอย่าง-

รายงานผลการสอบทานการควบคุมภายในของผู้ตรวจสอบภายใน

เรียน(๑).....

ผู้ตรวจสอบภายในของ(๒).....ได้สอบทานการประเมินผลการควบคุมภายในของหน่วยงานสำหรับปี
สิ้นสุดวันที่(๓).....เดือน.....พ.ศ.....ด้วยวิธีการสอบทานตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วย
มาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้
ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าภารกิจของหน่วยงานจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมภายในด้านการ
ดำเนินงานที่มีประสิทธิผลประสิทธิภาพ ด้านการรายงานที่เกี่ยวกับการเงินและไม่ใช่การเงินที่เชื่อถือได้ทันเวลาและ
โปร่งใส รวมทั้งด้านการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

จากผลการสอบทานดังกล่าวผู้ตรวจสอบภายในเห็นว่าการควบคุมภายในของ(๔).....มีความเพียงพอปฏิบัติ
ตามอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุม
ภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑

ลายมือชื่อ(๕).....

ตำแหน่ง(๖).....

วันที่(๗).....เดือน.....พ.ศ.....

**กรณีได้สอบทานการประเมินผลการควบคุมภายในแล้ว มีข้อตรวจพบหรือข้อสังเกตเกี่ยวกับความ
เสี่ยง และการควบคุมภายในหรือการปรับปรุงการควบคุมภายในสำหรับความเสี่ยงดังกล่าว ให้รายงานข้อ
ตรวจพบหรือข้อสังเกตดังกล่าวในวรรคสอง ดังนี้**

๑. (๘)ความเสี่ยง

๑.๑.....

๑.๒.....

๒. (๙)ควบคุมภายในและหรือการปรับปรุงการควบคุมภายใน

๒.๑.....

องบัว

บทที่ ๒

การปฏิบัติงานควบคุมภายใน

๑. จัดทำแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง ประกอบด้วย ๘ ประการดังนี้

๑.๑ การบริหารจัดการความเสี่ยงต้องดำเนินการแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กรให้อยู่ในภาพรวม มากกว่าแยกเดี่ยวเนื่องจากความเสี่ยงของกิจกรรมหนึ่งอาจมีผลกระทบต่อความเสี่ยงของกิจกรรมอื่น ๆ

๑.๒ การบริหารความเสี่ยงควรผนึกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานขององค์กรรวมถึงขบวนการ จัดทำแผนกลยุทธ์และกระบวนการประเมินผล

๑.๓ การบริหารจัดการความเสี่ยงต้องช่วยสนับสนุนกระบวนการตัดสินใจในทุกระดับขององค์กร

๒. ความมุ่งมั่นของผู้กำกับดูแล หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ และผู้บริหารระดับสูงซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับฝ่ายบริหารให้มีการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลผู้กำกับดูแล ซึ่งมีหน้าที่ดังกล่าวจะมีหน้าที่ในการกำกับการบริหารจัดการความเสี่ยงด้วย สำหรับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐและผู้บริหารระดับสูงมีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการความเสี่ยง

๓. การสร้างและรักษาบุคลากรและวัฒนธรรมที่ดีขององค์กร คือการขับเคลื่อนหน่วยงานของรัฐต้องอาศัยบุคลากรที่มีศักยภาพ การบริหารทรัพยากรบุคคลเริ่มตั้งแต่ การสรรหาการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถโดยบุคลากรถือว่าเป็นสินทรัพย์หลักขององค์กรที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ

๔. การมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการบริหารจัดการความเสี่ยง หน่วยงานควรมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องของการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างชัดเจนและเหมาะสม

๕. การตระหนักถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้บริหารต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้วย โดยเฉพาะความคาดหวังของผู้รับบริการหรือความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อองค์กรรวมถึงผลกระทบที่มีต่อสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อม

๖. การกำหนดยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ วัตถุประสงค์ และการตัดสินใจ ช่วยให้ผู้บริหารในการกำหนด ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ขององค์กรเพื่อให้หน่วยงานมั่นใจว่ายุทธศาสตร์/กลยุทธ์องค์กรสอดคล้องกับพันธกิจตาม กฎหมาย และหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานยุทธศาสตร์/กลยุทธ์อาจหมายถึงรวมถึงแผนปฏิบัติราชการระยะยาวแผนปฏิบัติราชการระยะปานกลางหรือแผนปฏิบัติราชการประจำปีของหน่วยงาน

๗. การใช้ข้อมูลสารสนเทศ หน่วยงานควรพิจารณาใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลความเสี่ยงเป็นพื้นฐานหน่วยงานควรกำหนดประเภทข้อมูลที่ต้องรวบรวมวิธีการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลและบุคคลที่ควรได้รับข้อมูล

ข้อมูลความเสี่ยง ประกอบด้วย เหตุการณ์ที่เป็นผลกระทบทางลบหรือทางบวกต่อองค์กรสาเหตุความเสี่ยงตัวหลักต้นความเสี่ยง หรือตัวชี้วัดความเสี่ยงสำคัญ ข้อมูลสารสนเทศต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและทันต่อเวลา

๘. การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ความสมบูรณ์ของระบบบริหารจัดการความเสี่ยงขึ้นอยู่กับขนาด โครงสร้าง ศักยภาพขององค์กร รวมถึงการใช้ระบบสารสนเทศในการบริหารจัดการความเสี่ยง

กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑. การวิเคราะห์องค์กร ในการวิเคราะห์องค์กรหน่วยงานต้องเข้าใจเกี่ยวกับพันธกิจตามกฎหมายอำนาจ หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานรวมถึงยุทธศาสตร์ชาติยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงรวมถึงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานโดยการวิเคราะห์องค์กรต้องวิเคราะห์ทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกองค์กร

๒. การกำหนดนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยง ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายบริหารจัดการความเสี่ยง และผู้กำกับดูแลเป็นผู้ให้ความเห็นชอบนโยบายดังกล่าว โดยนโยบายการบริหารจัดการความเสี่ยงอาจจะระบุถึงวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของการบริหารจัดการความเสี่ยงและความเสี่ยงที่ยอมรับได้ระดับองค์กร

๓. การระบุความเสี่ยง คือการระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน ทั้งในด้านบวกและด้านลบในการระบุความเสี่ยงตามความเสี่ยงทั้งหมดโดยรายชื่อความเสี่ยงต้องมีการปรับปรุง

อย่างสม่ำเสมอโดยอาศัยข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน

๔. การประเมินความเสี่ยง ประกอบด้วย

๔.๑ การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงหน่วยงานอาจให้คะแนนความเสี่ยงตามเกณฑ์การ ประเมิน ความเสี่ยงด้านต่างๆเช่นด้านโอกาสด้านผลกระทบรวมถึงด้านความสามารถขององค์กรในการจัดการความเสี่ยงและ ด้านลักษณะของความเสี่ยงโดยช่วงคะแนนอาจกำหนดเป็น ๓ ช่วงคะแนน หรือ ๕ ช่วงคะแนน

๔.๒ การให้คะแนนความเสี่ยงวิธีการให้คะแนนความเสี่ยงเช่นการสัมภาษณ์การทำแบบสำรวจการ ประชุม เชิงปฏิบัติการระหว่างหน่วยงานภายในการวิเคราะห์สถานการณ์ทั้งนี้การให้คะแนนความเสี่ยงของแต่ละกองงาน เพียงวิธีเดียวอาจทำให้คะแนนความเสี่ยงมีความคาดเคลื่อนได้

๔.๓ การพิจารณาความเสี่ยงในภาพรวม เมื่อหน่วยงานประเมินความเสี่ยงในแต่ละความเสี่ยงที่มีต่อ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแล้วหน่วยงานต้องพิจารณาผลกระทบของความเสี่ยงมุ่งต่อวัตถุประสงค์ในระดับกลุ่มและ ผลกระทบที่มีต่อหน่วยงานในภาพรวม

๔.๔ การจัดลำดับความเสี่ยงเมื่อหน่วยงานพิจารณาให้คะแนนความเสี่ยงแล้วหน่วยงานต้องจัดลำดับความ เสี่ยงเพื่อนำไปสู่การพิจารณาจัดสรรทรัพยากรในการตอบสนองความเสี่ยงหน่วยงานอาจใช้คะแนนความเสี่ยง (โอกาสXผลกระทบ) ในการจัดลำดับความเสี่ยง โดยความเสี่ยงที่เท่ากันอาจพิจารณาปัจจัยอื่นประกอบ เช่น ความสามารถของหน่วยงานในการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านนั้นๆหรือลักษณะของความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อ หน่วยงานเป็นต้น

๕. การตอบสนองความเสี่ยง

การตอบสนองความเสี่ยงคือกระบวนการตัดสินใจของฝ่ายบริหารในการจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น โดยผู้บริหารควรพิจารณาประเด็นดังต่อไปนี้ในการตัดสินใจเลือกวิธีการตอบสนองความเสี่ยงเพื่อจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงาน

ตัวอย่างแผนภูมิความเสี่ยง					
ผลกระทบ	๕				
	๔			สูง	มาก
	๓		สูง		
	๒	ปาน	กลาง		
	๑	ต่ำ			
	๐	๑	๒	๓	๔
โอกาสที่จะเกิด					

ตัวอย่าง เกณฑ์ประเมินระดับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ของความเสี่ยง

โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์	ความถี่ (ครั้ง)	ระดับคะแนน
สูงมาก	ไม่เกิน ๑ เดือน	๕
สูง	มากกว่า ๑ เดือน แต่ไม่เกิน ๖ เดือน ต่อครั้ง	๔
ปานกลาง	มากกว่า ๖ เดือน แต่ไม่เกิน ๑๒ เดือน ต่อครั้ง	๓
น้อย	มากกว่า ๑ ปี แต่ไม่เกิน ๓ ปี ต่อครั้ง	๒
น้อยมาก	มากกว่า ๓ ปี ต่อครั้ง	๑

ตัวอย่าง เกณฑ์ประเมินระดับโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ของความเสี่ยง

โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์	ความถี่ (ครั้ง)	ระดับคะแนน
สูงมาก	มากกว่า ๘๐%	๕
สูง	มากกว่า ๗๐% - ๘๐%	๔
ปานกลาง	มากกว่า ๖๐% - ๗๐%	๓
น้อย	มากกว่า ๕๐% - ๖๐%	๒

ตัวอย่าง เกณฑ์ประเมินระดับผลกระทบความเสี่ยง

ผลกระทบ	มูลค่าความเสียหาย (จำนวนเงิน)	ระดับคะแนน
สูงมาก	มากกว่า ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๕
สูง	มากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ - ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	๔
ปานกลาง	มากกว่า ๕๐,๐๐๐ - ๑๐๐๐,๐๐๐ บาท	๓
น้อย	มากกว่า ๑๐,๐๐๐ - ๕๐,๐๐๐ บาท	๒
น้อยมาก	น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ บาท	๑

ตัวอย่าง เกณฑ์ประเมินระดับผลกระทบความเสี่ยง

ผลกระทบ	มูลค่าความเสียหาย (ที่มีใช้ตัวเงิน)	ระดับคะแนน
สูงมาก	อย่างยิ่ง/อย่างมาก/(มากกว่า ๘๐%)	๕
สูง	ค่อนข้างรุนแรง/มาก/(มากกว่า ๖๐% - ๘๐%)	๔
ปานกลาง	พอสมควร/ปานกลาง/(มากกว่า ๔๐% - ๖๐%)	๓
น้อย	มีอยู่บ้าง/น้อย/(มากกว่า ๒๐% - ๔๐%)	๒
น้อยมาก	เล็กน้อย/น้อยที่สุด/(น้อยกว่า ๒๐%)	๑

ระดับความเสี่ยง

๑			สูง
๒		กลาง	
๓	ต่ำ		
	๑	๒	๓

↓
ผลกระทบ

↑

โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง

	ระดับสูง	มีค่าคะแนน ๓ / ๕ คะแนน
	ระดับกลาง	มีค่าคะแนน ๒ / ๓ - ๕ คะแนน
	ระดับต่ำ	มีค่าคะแนน ๑ / น้อยกว่า ๒ คะแนนลงมา

การวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบ

ความเสี่ยงปานกลาง	ความเสี่ยงสูง
❖ ผลกระทบรุนแรงมาก ❖ โอกาสเกิดน้อย	❖ ผลกระทบรุนแรงมาก ❖ โอกาสเกิดมาก
ความเสี่ยงต่ำ	ความเสี่ยงปานกลาง
❖ ผลกระทบน้อย ❖ โอกาสเกิดน้อย	❖ ผลกระทบน้อย ❖ โอกาสเกิดมาก

↓
ผลกระทบ

↑

→ โอกาสที่จะเกิด ←

ขั้นตอนปฏิบัติงานด้านการควบคุมภายใน

ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

เทศบาลตำบลหนองบัว

ลำดับที่	ขั้นตอนการจัดทำ	ระยะเวลาปฏิบัติงาน	ระเบียบกฎหมายข้อบังคับ
๑	ประเมินควบคุมภายใน	๑ ปี (ตุลาคม ของทุกปี)	
๒	กำหนดให้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงาน ประเมินผลการควบคุมภายใน	๑ ปี (กันยายน ของทุกปี)	
๓	ประธานคณะทำงานประเมินผลการ ควบคุมภายใน	๑ ปี (ตุลาคม ของทุกปี)	
๔	ระดับหน่วยงานย่อยรายงานผลการ ควบคุมภายใน แบบประเมิน ปค.๔ และแบบ ปค.๕	๑ ปี (ตุลาคม ของทุกปี)	
๕	เสนอรายงานการประเมินผลการ ควบคุม ภายในทั้งระดับหน่วยงาน ย่อยและ ระดับองค์กรผ่านผู้ ตรวจสอบภายใน เพื่อตรวจทาน	๑ ปี (ตุลาคม ของทุกปี)	
๖	ผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงาน สอบ ทานแบบประเมินการควบคุม ภายใน	๑ ปี (ตุลาคม ของทุกปี)	
๗	จัดทำหนังสือรับรองการประเมินผล การ ควบคุมภายในแบบ ปค.๑เสนอ ให้ นายกเทศมนตรีรับรอง	๑ ปี (ตุลาคม ของทุกปี)	
๘	จัดทำรายงานการประเมินผลการ ควบคุมภายในให้กับท้องถิ่นอำเภอ เพื่อรายงานต่อท้องถิ่นจังหวัดต่อไป	๙๐ วัน นับแต่วันสิ้น ปีงบประมาณ	

ภาคผนวก

❖ ข้อกฎหมาย

❖ ระเบียบ

❖ หนังสือสั่งการ

❖ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

❖ ❖ พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ มาตรา ๗๙ ❖ ❖

เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๒๗ ก หน้า ๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๙ เมษายน ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติ
วินัยการเงินการคลังของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๖๑

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๖ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๑
เป็นปีที่ ๓ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังของรัฐ

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าทีรัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษา เป็นต้นไป

มาตรา ๓ การปฏิบัติการเกี่ยวกับการเงินการคลังของรัฐตามกฎหมายต่าง ๆ ถ้าเป็นกรณี
ที่บัญญัติไว้แล้วตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

(๑) ส่วนราชการ

มาตรา ๗๘ ภายในเดือนมีนาคมของทุกปี ให้กระทรวงการคลังจัดทำรายงานความเสี่ยงทางการคลังประจำปี ซึ่งอย่างน้อยต้องแสดงผลการประเมินความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากผลกระทบของเศรษฐกิจมหภาค ระบบการเงิน นโยบายของรัฐบาล และผลการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ ที่อาจก่อให้เกิดภาระทางการคลังของรัฐบาล และแนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงนั้น

เมื่อกระทรวงการคลังได้จัดทำรายงานความเสี่ยงทางการคลังประจำปีแล้ว ให้นำเสนอต่อคณะกรรมการเพื่อประกอบการพิจารณาจัดทำแผนการคลังระยะปานกลาง และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

มาตรา ๗๙ ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด

หมวด ๕ การตรวจเงินแผ่นดิน

มาตรา ๘๐ การตรวจเงินแผ่นดินต้องกระทำด้วยความสุจริต รอบคอบ โปร่งใส เทียบธรรม กล้าหาญ ปราศจากอคติ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล โดยให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

ในกรณีมีการกระทำผิดวินัยการเงินการคลังของรัฐตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ การส่งลงโทษทางปกครองให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๘๑ ให้คณะกรรมการจัดทำแผนการคลังระยะปานกลางตามมาตรา ๑๓ ให้แล้วเสร็จภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘๒ บทบัญญัติในมาตรา ๒๖ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๕ ไม่ใช้บังคับกับกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นจากที่กำหนดไว้ในกฎหมาย การยกเว้น การลดหย่อนภาษีอากรหรือค่าธรรมเนียม หรือการกันเงินรายได้ซึ่งมีผลบังคับใช้อยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ

หลักเกณฑ์กระทรวงการคลัง

ว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑

โดยที่สมควรให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการควบคุมภายในเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่าจะบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงาน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๗๙ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ จึงได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ หลักเกณฑ์นี้เรียกว่า “หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑”

ข้อ ๒ หลักเกณฑ์นี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันที่กระทรวงการคลังประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ให้หน่วยงานของรัฐตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐที่แนบท้ายหลักเกณฑ์ฉบับนี้

ข้อ ๔ กรณีหน่วยงานของรัฐ มีเจตนาหรือปล่อยปละละเลยในการปฏิบัติตามมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐที่กระทรวงการคลังกำหนดโดยไม่มีเหตุอันควร ให้กระทรวงการคลังพิจารณาความเหมาะสมในการเสนอความเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของหน่วยงานของรัฐดังกล่าว ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ ๗ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑

(นายอภิศักดิ์ ตันติวรวงศ์)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง